

Mere za zaštitu osoba čiji životi mogu biti ugroženi sadrži Zakonik o krivičnom postupku, na osnovu kojeg je moguće pružiti zaštitu svedocima, kao i Zakon o policiji, koji propisuje da će, „ako i dok za to postoje opravdani razlozi“, policija preduzimanjem odgovarajućih mera „zaštititi žrtvu i drugo lice koje je dalo ili može dati podatke važne za krivični postupak ili lice koje je sa navedenim licima u vezi, ako im preti opasnost od učinioca krivičnog dela ili drugih lica“ (čl. 73).

Na dvadesetoj sednici Grupacije za tehničko obezbeđenje Udruženja za privatno obezbeđenje predstavljeni su pravilnici koji regulišu način sprovođenja stručne obuke za poslove privatnog obezbeđenja, uslove za licenciranje, način polaganja stručnih ispita i pravilnik o akreditaciji centara za obuku. Pravilnici su pripremljeni u saradnji stručnjaka iz MUP i Udruženja za privatno obezbeđenje Privredne komore Srbije.

Ovakvu tvrdnju podupiru komentari ugovornih tela koja nadziru sprovođenje ugovora o ljudskim pravima, u kojima se gotovo nikada ne iznose primedbe na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da zakonodavstvo Srbije ne štiti pravo na život na odgovarajući način. Primera radi, Komitet za ljudska prava u svojim poslednjim komentarima na izveštaj koji je Srbija podnela nije imao zamerke koje bi se odnosile na pravni okvir kojim se štiti pravo na život.

U praksi se, međutim, javljaju ozbiljni problemi u primeni zakonodavstva koje bi trebalo da zaštiti pravo na život. Tokom 2014. godine ostaje kao naročito izražen problem zaštite žena od porodičnog nasilja. U periodu od 1. januara do 30. juna 2014. godine u Srbiji su u porodično-partnerskom kontekstu ubijene 24 žene.

Država takođe ima obavezu da sprovede delotvornu istragu u slučaju smrti do koje je došlo usled upotrebe sile od strane državnih organa ili usled propusta države da zaštiti pravo na život. Istraga ne sme zavisiti od inicijative oštećenog, to jest nadležni organi je moraju pokrenuti ex officio, čim saznaju za događaj koji je potrebno istražiti; mora biti nezavisna od onih koji su umešani u događaj, de iure i de facto (ovo se pre svega odnosi na situacije u kojima su u smrt neke osobe umešani državni službenici, na primer u situacijama u kojima je smrt nastupila kao posledica upotrebe vatrenog oružja od strane policije); mora biti pogodna da dovede do otkrivanja i odgovarajućeg kažnjavanja odgovornih za nezakonito delo; mora se voditi bez odlaganja; mora biti u dovoljnoj meri podložna kontroli javnosti; mora biti vođena tako da oštećeni, odnosno bliski srodnici žrtve, budu uključeni u postupak u meri u kojoj je to neophodno da bi zaštitili svoje legitimne interese. U načelu, krivično zakonodavstvo Republike Srbije omogućava delotvornu istragu na način na koji je ona definisana u praksi Evropskog suda za ljudska prava.

U slučaju smrti lica lišenih slobode država ima obavezu da objasni okolnosti pod kojima je smrt nastupila. Naime, ZKP predviđa da, kada je osoba preminula dok je bila lišena slobode, javni tužilac ili sud moraju odrediti da lekar specijalista za sudsku medicinu izvrši pregled i obdukciju leša (čl. 129).

Moglo bi se konstatovati da važeće krivično zakonodavstvo samo po sebi ne predstavlja smetnju za vođenje delotvorne istrage u vezi sa krivičnim delima kojima se ugrožava ljudski život, ali se u praksi često javljaju ozbiljni problemi sa sprovođenjem istraga u vezi sa događajima u kojima je došlo do oduzimanja ili ozbiljnog ugrožavanja ljudskih života. Ovu tvrdnju potkrepljuje i podatak da je i presuda Evropskog suda kojom je Srbija proglašena odgovornom za povredu člana 2 Evropske konvencije iz 2012. godine zbog toga što nije sprovedla delotvornu istragu i kaznila počinioca ubistva koje se dogodilo još 1991. godine, kao i presuda u slučaju Petrović protiv Srbije doneta ove godine. I